

JOHN MAGNUS LINDBERG:

Konsten att bilda regering

Mellan valdagen och den 7 oktober, då den nya regeringen tillträdde, låg sjutton intensiva och spänningsfyllda dygn. Brända av tidigare bakslag hade oppositionspartierna konsekvent avstått från alla förberedande åtgärder. Den psykologiska och praktiskt-politiska beredskapen var låg.

Hur det i detalj gick till att bilda regering, att utarbeta regeringsdeklarationen, utforma utskotts- och departementsindelningen och sist men inte minst pussla ihop ministerlistan, kan man följa – timme för timme – i en nyutkommen bok "Kompromissernas koalition" av Kai Hammerich (Rabén & Sjögren). Den bygger på intervjuer med den lilla inre krets från respektive parti som hade ansvaret för förhandlingarna och på en rik skriftlig dokumentation. Den senare, som omfattar interna partipromemorier, minnes- och dagboksanteckningar täcker såvitt några kontroller givit vid handen allt väsentligt. Författarens egna kommentarer och slutsatser har begränsats.

En brist är emellertid att författaren inte gjort en klar gränsdragning mellan å ena sidan dokument och egna intervjuer och å andra sidan politiskt andrahandsmaterial. Så t ex när LO:s Gunnar Nilsson under valvakans nattliga timmar dyster och nedslagen för en inre monolog kring temat varför det gick som det gick. Är detta en skicklig journalistisk uttolkning av LO-ordförandens sorgmodiga anlete i nederlagets ögonblick, eller är det material från en intervju då eller några dagar senare?

Från politisk synpunkt ligger bokens största värde i den åskådliga bild som ges av den mäktiga politiska vågrörelse som valet var ett uttryck för: väljarnas klara och entydiga ställningstagande för en borgerlig treparti-regering.

Allt vad man kan begära av en politisk förhandling på hög nivå fanns med, personlig

prestige och personliga rancuner, snävt partitaktiska och kortsiktiga bedömningar samt grumliga gruppintressen. Allt detta kom sakta och obevekligt, efterhand som de långa dagarnas förhandlingar skred fram, att underordnas det övergripande kravet på ett samlat borgerligt regeringsalternativ. För flera av de engagerade var det säkert en mycket smärtsam process. Samtidigt lades under dessa dagar en fast grund för det fortsatta samarbetet i regeringen.

Författaren ger oss också nyanserade men närgångna porträtt av de tre partiledarna. Förhandlingarna speglar, så som de återgives i boken, mera tre temperament än tre skilda politiska åsiktsriktningar. Å ena sidan Thorbjörn Fälldins eftertänksamma och prövande attityd till ett ställt problem att jämföras med den kända korta stubinen hos Gösta Bohman, men båda likväl förenade i viljan och förmågan att se till resultatet. Å andra sidan Per Ahlmark med intresset mera inriktat på partiets – och den egna – politiska framtoningen.

Boken är för övrigt avslöjande också på annat sätt. Hur skulle den genomsnittlige folkpartiväljaren ha reagerat om följande uttalande av folkpartiets ideolog och statsråds-kandidat Carl Tham blivit känt före valet: Det enda som höll de tre borgerliga partierna samman var det långa socialdemokratiska maktinnehavet. Någon gemensam borgerlig nämnare fanns inte. I konsekvens härmed förordade Tham ett samarbete med socialdemokraterna när förhandlingarna kom i en mera kärv situation.

Sammantaget är Kompromissernas koalition ett rappt och trevligt skrivet reportage om vad man kallat en milstolpe i svensk politik. Bokens titel kunde vara bättre vald. En kompromisslös koalition var i varje fall inte vad väljarna begärde.